

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

«Միթէ ետ պիտի չդառնա՞ս, ու մեզ կենդանացը-
նես»: — Կիսովընդող խմելքներու առուտորին վե-
ցայ: — Կիսթիբ ժողովքի գլխունընէ եմ: — Հա-
ղևոր ու ծխական կրօք: — Խնջու համար սարբ-
ըլլալու եմ: — Տաշուր համար (Մարիան, հայերու ե-
հայրներին: — իջկահնէս քահանայ վարկական,
կամ Բուհանդական ժողովքներուն անխալալիւր:
— Մի եղբ դէմ մարաստանութիւն մը: — Կրօնական
լուեր: — Վ ի ճախարակ: — Քաղաքական լուե-
րեր: — Կ'աշտուղու:

«Դ Ի Թ Ի Ե Տ Պ Ե Տ Ի Չ Դ Ե Ռ Ե Ը Ս»

[illegible]

Լս էր Սաղմոսերգուին ըրած ջերմեռանդ աղօթքը՝ իրեն ու Խորայելին համար։ Ի՞նչ յարմար է ասիկայ հիմա աս երկրին Լեւտարանական Եկեղեցիներուն. և ի՞նչ հարկաւոր է որ ամէնս միւսնայ ընդունինք աս խօսքը իբրեւ մերը, ու ջերմեռանդութեամբ և հաւատքով աղաղակենք Աստուծոյ. «Սիրիւ ետ պիտի չդառնանք, ու մեզ կենդանացրենա՞ն»։

Սենյեկ Լապտին՝ մեղ կենդանապաշտ-
նիկն է։ Ըստ կենդանութիւնը՝ ընդհա-
նուր հոգեւոր արթնանալ մըն է, մեղքը
ճանչնալով նորէն պարտաւորութիւնը
կատարելու վրայ զգացում ունենալով։
Ըսանկ ատեն՝ Սուրբ Հոգին զատ զատ
մարդիկներու ու ժողովներու վրայ կը
թափուի. որ ատեն շատերուն մէկ տեղ
միտքերը խորունկ մտածմունքի վրայ
էլլւան, խղճմտանքները փափուկ,
սիրտերը զարնուած. որ ատեն Սըր-
բարանը լեցուն կ'ըլլայ, ճշմարտու-
թիւնը զօրաւոր, աղօթքները յա-
ճախ ու ջերմեռանդ. որ ատեն Քրիս-
տոնիկները ուժ առած ու կենդանա-
ցած կ'ըլլան, ետ ետ դացողները նորէն
առաջանցած, ու մեղաւորները Քրիս-
տոսի դարցած։ Ըսանկ ատեն՝ աշ-
խարհին ուժը կ'ոտրած կ'ըլլայ, ու եր-
կիւքին մեջ հրեշտակները կ'ուրախա-
նան, ու Եկեղեցին աշխարհիս վրայ
օրնութիւն կ'առնէ։ Կենդանութիւն։
Ըստուժոյ շնորհելիք կամ մեր խնդրելիք
ամենէն առատ օրնութիւնն է, թէ
մեզի համար՝ թէ մեր զաւկներուն,
ընտանիքներուն, բարեկամներուն, զը-
րացիներուն, եկեղեցիին կամ աշխար-
հին։ Ըսանկ սրբազան ազդեցութիւն-
ներով լեցուն կենդանութիւն մը՝ մենք
շատ փափաքածք ուզելու, և շատ
եռանդով խնդրելու ենք։ Հա-
րըստութիւններու, պատիւներու,
զուաւրճութիւններու, ու մինչև ան-
գամ՝ Ըստուժոյ մեզի հարկաւոր ու օ-
գտակար սեպածէն աւելի աշխարհիս
միտքարութիւններուն համար աղաչե-
լու չենք, հասա Սուրբ Հոգիին մաս-
նաւոր ազդեցութեան համար աղաչե-
լու ենք, որ Ըստուած մեզ կենդանա-
ցնէ։

Միկէ լախի՞ Դդէկէնդանայիւն :
Ըստուած ինքը, և միայն ինք կրնայ
ընել : Միք բոլոր կախումը, մեր բո-
լոր յայտ անոր վրայ է . մարդոց օգ-
նութիւնը՝ անօգուտ է : Միչընցիւրը
գարապէն, Թէ՛ որ ան չկենդանացընէ :

Ճշմարտութիւնը ուժ է չունենալ, թէ որ ան մեզի ընդունել չտայ • Նաեւբերը ոչինչ էն , թէ որ ան չյաջողէ : Կրճնայ ըլլալ որ Պօղոսը անկէ , կամ Լպոսը չըսը ջուր տայ , բայց Լստուած կու տայ աճումը : Ուրեմն խորունկ զգանք մեր ունեցած կախումը , ու թէ մեր օգնութիւնը իրաւն գայլը : Այլէկ միտքերնիս զնեղով թէ մեր գօրութիւնը միայն տկարութիւն է , նայինք ան լեռներուն՝ ուրկէց մեզի օգնութիւն պիտի գայ : Տէրօքն նայինք՝ որ երկինքն ու երկիրը ստեղծեց : Անոր աշաղակներ • «Վիթէ մե պիտի չգառնան , ու մեզ կենդանացրնես» :

ՍԻՆԷ Էօր պիտի զգուշանան, որ
 Էդ Էնդոփոսայրն է: Աս օրհնութիւն
 նը արդարեւ մեծ է: Խնդրենք՝ ու
 Էօր պիտի խնդրենք Աստուծէ, որ
 պարգևէ մեզի: Բմբամարտինք Յա-
 կորին պէս, որ յաղթենք Խարայէլի
 պէս: «Խօնի սիրոյն համար չլռենք, ու
 Էրուսաղէմի սիրոյն համար չհանգա-
 տինք, մինչև որ անոր արդարութիւնը՝
 լոյսի պէս, և անոր փրկութիւնը՝ բո-
 ցալառ ջահէ պէս ճառագայթէ»: Հաս-
 տատիկ Էօրքոն ենք հոգեւոր օրհնու-
 Թիւններու. ու անոնց մի միայն աղբիւ-
 րը Աստուած է, և անոնք ձեռք բերելու
 Աստուծէ ցուցուած միջոցը գտօթքն է:
 Բարձրեալ Աստուածը յայտնի կ'ի-
 մացունէ ըսելով Թէ «Խարայէլի տանը
 խնդրուածքը ալ պիտի ընդունիմ, որ
 անոնց ասիկայ ընեմ»: Ո՛հ, ուրեմն,
 խնդրենք՝ որ առնենք, փնտռենք՝ որ ա-
 նոնք դոտանք: Ամէն սիրտէ Թող աս
 հաւատարմով աղօթքը ելլայ. «Խիթէ
 ետ պիտի չդառնան, ու մեզ կենդանա-
 ցնեն»:

[illegible]

Եղեկ միտքերնիս բերելով թէ մեր պատասխանատուութիւնը միայն մեր փրկուելուն վրայ կայացած է, հապաւ մեր բոլորտիքը կորսողներուն բարեւ լաւութեանը վրայ ալ կը տարածի, և սրտանց ճան չնալով ընդհանուր կրօնական արժութեան շատ մեծ հարկաւորութիւնը։ Խորհելով ան զօրաւոր քաղաքներու թեմանը վրայ մէկ Աստուծոյ երթալու ու անիկայ փնտնելու ննք, մեկանց ու հաւատքով երթանք շնորհաբաժնոն առջևը, ու խնդրենք որ պար

գեւէ մնդի : Մի-դէ համար խնդրենք , որ
շնորհքի ու օգտակարութեան մէջ ա-
ծինք . եւ-դպիքն համար խնդրենք , որ
մենայ ու մարցուի . էջնիս ու հոգի-
ներուն համար խնդրենք՝ որ աշխարհին
զօրութիւնը սանձուի , անոր զբաղ-
մունքներուն շատութիւնը լսափանուի ,
անոր յիմարութիւնները յանդիման-
ուի , անոր մեղքերը երեսը տրուի , անոր
բարոյական խնդրութիւնը բժշկուի ,
ու անոր ետեւէն թափառող՝ անհոգ ,
յանցաւոր , լսաբուած մարդիկները՝ Վը-
րիստովի բերելին , որ իրենց հոգիները
փրկուին : Բոլոր առնց համար՝ « Սի-
նէ Լուսնի » գրաստան , որ մեզ կ'են-
դրանայն : Ո՛վ Տէր՝ Իմ Գործը
ԱՆԵՐԿԱՆՑՈՒԹ :

ԳԻՆՈՎ, ՅԸՆՈՂ ԽՄԵԼԻՔՆԵՐՈՒ

ԱՌՈՒՏՈՒՐԻՆՆ ԿՐԱՅ

Մի' սպանանէր : Եւ ից . 13 :

(C ... - ... - ... * :)

Մարդկային օրէնքին վրայ խօսեցանք, միայն անոր համար որ անոնք եւտք եղածին չափ Եստուածային օրէնքը կը բացատրեն : Բայց ինչպէս որ նշանակեցինք, անոնք իրենց սղիշները շատ առաջ չեն տանիր, և ուսի ի խառնո-հառնային չեն : Չէ թէ որ Եստուածայուն չին մէջը աս նիւթին վրայ ուրիշ սղիշունք մը կայ առջեւ տորպագրուածներէն զատ, բայց այստեղ է Մարմաներգութիւն ըսածին ալ թէ «Բոլ օրէնքդ շատ ընդարձակ է» : Եւ անանկ ընդարձակ յարմարութիւն ունի կայ, որ մարդկային իրաւագիտութեան մէջ դիտցուած չէ : Զոր իրենակ է ըսուած է թէ՛ «Ո՛վ որ իր զբաղմը կ'ատէ, մարդասպան է» : Եւ հոս առանց գործքը ընկելու, միայն ըրտի մէջ գտնուածը իբրեւ մարդասպանութիւն ցուցուած դատասպարութեւն ու պատժուած է : Կը խոստովանենք թէ մարդկային դատարանները բնաւ ասանկ չեն կրնար դատել, բայց մեր Գառաւորը կրնայ : Մեր իրիւիջը երբ որ Մովսիսական օրէնքը կը ընկնէ՛ ըսուէ : «Սեր էք որ ըսուեցաւ տառայնէն իրենուն : Սպանութիւն մի ընեք : Բայց ես ձեզի կ'ըսեմ : Ո՛վ որ իր եղբորը նիւթ տուէ, գեհննի կրակին պարտաւոր կ'ըլլայ» : Եւ հոս վեցերորդ պատուիրանքը մեկնած ատենը, պարզ անարգանքի խօսք մը՝ Եստուծոյ աջին տառեւ մարդասպանութեան հաւասար յանցանքի կարգ կը դնէ : Մինչև անգամ Մովսիսական օրէնքին տակը, մահը պատճառող ճիշդ գործը չէր իրիւտուեր մարդասպանութիւն սեպելու համար : Ի՛նչ ատեն ալ՝ ճիշդ հիմակուան պէս էր . թէ որ մէկը եղ մը ընէ՛ր, որ գիտցուած էր թէ իր եղջիւն-րովը կը զարնէ, ու թէ որ մարդ մը մեղուցնէր, կզն ու տէրը երկուքն ալ պատասխանատու էր սեպուէին ու երկուքն ալ կը քարկոծուէին : Վամ թէ որ մէկը տուէ մը չնէ՛ր, որովհետև անոնց տանիքները հարթ կ'ըլլային, ու ան տաք կըլմային տակը իր կ'ըլլային, ու թէ որ ան մարդը անհոգ կենար գուր, ու ներսի պատերուն վրայ չըմանակ

*Sb'u (D) 30

մը գնելու, ու ատ անհոգութեանը հա-
մար մէկը վերէն վար իյնար ու մեռ-
ներ, արիւնը ան տանը վրայ կ'ըլլար:

Աւրեմն աս օրէնքին մէջը հետեւեալ
սկզբունքները պարունակեալ կը տես-
նանք :
1. թիւ կան բաներ որ կեանքի ու
երջանելութեան միջոցներ են՝ երբ որ
այս ինչ ճամբով գործածուին . գործօրի-
նակ կրակի զէնքերը՝ կրնան փառատող
պայաւներ սպաննելու գործածուիլ
[թոյններ՝ գեղերու տեղ, ոգևորչ հնչողե-
անք]՝ արհեստներու մէջ , ևն :

2. Ըս բաները ուրիշ ճամբով գործածելով՝ կրնան թշուառութեան ու մահուան գործիքները ըլլուիլ։ Կրակի դէնքերը կրնան անմեղ ընկեր արարածները կենանքը վերցունելով գործածուիլ։ Մկնդերը կամ ոգիւնը հեղուկները կըրնան այնչափ շատ գործածուիլ որ կենանքը կ'ործանէ։ Թէ է և՛ Մատուցոյ ամէն ստեղծածը բարի է՝։ Կրակն ալ անանկ է և մի թէ մարդ մը անկիայ իր ասանդ տակ տակին վրայ՝ կամ իր անկողնին վրայ՝ կը դնէ։ Ըստուած ամէն բաները իրենց տեղին գործածուելու համար ստեղծեց։ բայց ինտոր որ ասիէ ետեւի իսկ ցուցնենք, անկիայ ոչ ոգիւնը հեղուկները մարդուս ստամոքսին համար ստեղծեց՝ ոչ ալ ստամոքսը անոնց համար։

3. Ըստնք մեր անձերուն վրայ ա-
սանկ չարաչար կերպով գործածելը
անձնասպանութիւն է :

4. Ետենք ուրիշի մը ձրի տալը, կամ թէ ծախելը որ առնողը չարաչար գործածէ, մարդասպանութիւն է :

Ասիկայ բացատրելու համար՝ բռնեթէ դուն մեռցուննելու զէնք մը ծախելու համար, որ ասան գիտես թէ առնողն միտքը անիկայ չարաչար գործածակէ մի թէ որ մարդիկ կրնան վիպել քո գիտնալը, պիտի հաստատուի թէ դուն մարդասպանութիւնը ընողին ընկերես ու հետեալէն մարդասպանես եւ : Իւր բովանդատութեամբ կրնայ վիպել արեւմտեան, ուստի անշուշտ անիկայ քեզ յանցաւոր պիտի ընէ :

5. Թէ՛ մարդկային ու թէ՛ Աստուածային օրէնքը մէկ պատճառ կամ փաստ մը կ'ընդունին, այսինքն ա' կամայ կամ՝ չզգուշացուելու անգիտութիւն, երբոր քննորդ օրծածութիւնքը չգիտնաս, կամ թէ փնաս դալէ կասկած մը չանցնի միտքէդ, կամ իմ տասնիկ դործածելէն մահ տաւ՝ գալիս չէրնաս գիտնալ: Ինչու որ եթէ՛ գիտնայիր ու տակաւին ճախէիր կամ տայիր, ուրիշն կ'տեսնին վըայ անհոգ քըլայդ: Երեւան կ'տոիկ ինչայ՝ որ օրէնքը արանքի դր փնարուէ:

Հիմա առ վերացեալ սկզբունքն
ըուն վրայ քննութիւն ընկէն՝ պիտ
անցնինք սա հատեալ խնդիրը քը
նելու :

Որելից հեղուկները իբրև հասարակամիլը գործածելը անձնասպանութիւն է: Կա՛մ թէ անոնք շինելը՝ տալը՝ կասասանի գործածելու համար ծախելը երկխոյսին ունիւքով մարդասպանութիւն է, ու մարդկային օրէնքով ալ անոր համաձայն սեպուելու է:

(C) $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$

—Այսպարտ մեղադրանքի տակ թոււ
նաւ, կամ արժանի չեղած յարգան
քով փքանալը, երկուքն ալ միօրինակ
փոքրօքի ըլլալու նշաններ են :

ԱՆՕԹԻ ԺՈՂՈՎԱՅԻՆ ԳՏՆՈՒՆԵԼՈՒ ԵՄ

Հաստատուն է որ հոն գաղափար չկայ, ու չիմ ալ գիտոր թէ կայ աղօթքի ժողով: Եւ քանի որ համար ես մեղադրուելու արժանի եմ. ինչու որ կրնայի հարցընել իմանալ: Բայց թէ որ կայ ժողով՝ ես հոն գտնուելու եմ, ինչու որ աս մօտերս շատ պաղեր ու անհոգ եղեր եմ:

Եւստիանիան թափառեալ Գիտոր ժողովուած ատենին էր որ Սուրբ Հոգին իջաւ ու օրհնութիւն վայելեցին. ես ալ իրաւունք չունեիմ յոյս ընելու որ ես ալ պիտի օրհնուիմ թէ որ աշակերտներուն միաբան ժողովուած տեղը երթամ:

Վրիստոս Իր անունով ժողովուողներուն մէջ ներկայ գտնուելու խոստմունք կուտայ: Որչափ ատեն է իմ Մտոր ներկայութիւնը չվայելիւ, որչափ ատեն է Մտոր գիտաբան չեւելիւ: Կարելի է թէ Մտոր աղօթքի ժողովին մէջն է, ու ես հոն կրնամ Մտոր տեսնալ: Ես կը յիշեմ թէ «Տէրը մօտ է ան ամենուն» որ զինքը կը կանչեն»: «Տէր ո՞ր է ան երջանկութիւնը, որ Տէրը առջի տեսնելուս վայելեցի: Իրաւ որ հիմա ժամանակ է ինձի քունէ արթննալու: Պիտի արթննամ, Իր օգնութիւնով կանուխ Ինք պիտի փնտռեմ որ գտնանամ. աղօթքի ժողովին մէջը Մտոր պիտի փնտռեմ» որ շատ ատեն առաջ զինքը հոն գտեր էի: Որ տեղ աւելի շատ յոյս կայ որ պիտի գտնամ Եւստիանիան ու իր ներկայութիւնը վայելիմ ու օրհնութիւնը առնեմ, քան թէ իմ եկեղեցիս պզտիկ ժողովին մէջ:

Եսկէ զատ՝ իմ հոն գտնուելու, ու ընդունուի ալ սիրտ պիտի տայ հոն գտնուելու:

Եստուած բարեւ է մեզի Ինքը թէ «Իսրայէլի տունէն» ալ պիտի փնտռուիմ: Եւստիանիան որչափ քիչ փնտռեցի Մտոր: Զէ՛ որ բարեկամներ ու ճանաչողներ ալ ունիմ՝ որոնք տակաւին Տէրով կողմը չեն, ու իրենց հոգիները մօտակայ վերջ տանդի մէջ են. անոնց համար աղաչելու Տէրը չփնտռեմ:

Եսն մըն է որ եկեղեցիներու մէջը հոգեւորապէս արթննողներ ու դարձի եկողներ չունեցանք, աս մասին ես ալ մեղադրուելու արժանի մեկը չեմ: Հոգեւոր արթննողներ համար աղօթք չըրի: Եստուած չպիտի կենդանացունէ իր ժողովուողը, մինչև որ անոնք իրմէն չխնդրեն որ ընէ ան բանը: Եւստիանիան որ փնտռուի ու շատ անգամ կ'ըլլայ որ՝ ջիւղմունք աղօթքներուն պատասխանը չըտուի կ'անուի:

Ո՛հ աս խորհրդածութիւնները իմ սրտիս շատ խորունկ զարնելու են: Ես Մտոր ժողովին գտնուելու եմ. ես աւելի աղօթք ընելու եմ:

ՀՈԳԵԱՆՈՐ ՈՒ ԵՒՍԱԿԱՆ ԿՐՈՆՔ

Աշխարհիս մէջը միայն երկու տեսակ կրօնք կայ. մէկուն մէջը խոնարհութիւն ու հաւատք կայ, միւսին մէջը հպարտութիւն ու արարողութիւն: Օղջնամի կրօնք մը՝ ու ապաշխարանք քաշելու կրօնք մը կայ. մեղքը ատելէն ու տրտմելէն առաջ եկած ինքզինքը մեղք գործելու մեղքը սեպիլ մը՝ ու անձնական արժանաւորութիւն ստանալէն ու անձնատիրութիւնէն առաջ եկած ինքզինքը տանջել մը կայ: Եւստիանիան արարողութիւններու կրօնք մը կայ, որ բոլորովին տարբեր է ան կրօնքէն՝ որուն կողմէնքն է ինք. անանուխի սամիթի ու չամանի կրօնք մը. ու զատաստանի՝ ողորմութիւն ու հաւատքի կրօնք մը: Ինչ որ արարողութիւնները, երբ որ մէջքնէն վերցունես բարե-

պաշտութիւնը՝ Եւստիանիան հաւատքին հոգին՝ սնապաշտական կ'ըլլան, հպարտութեան ու հոգեւոր տիրապետութեան պատճառն ու միջոցները կ'ըլլան: Կրօնք մը կայ՝ որ Եստուծոյ երկրպագութիւն կ'ընէ, կրօնք մըն ալ կայ որ սեղանին. կրօնք մը կայ՝ որ Վրիստոսի կ'ապաւինի, ու կրօնք մըն ալ կայ որ խաչ հանելու՝ նշխարքին ու խաչհանգիստի ջուրին կ'ապաւինի. կրօնք մը կայ՝ որ մարքին ամէն խորհուրդը սիրով նազանդութեան կը բերէ. ու կրօնք մըն ալ կայ՝ որ մարմինը շինութիւն (հոգեւորութիւն) կ'առքին տակը կը կապէ: Վրապաններու՝ հանգիստի քաջանքներու ու բարի բարի կոչուելներու կրօնք մը, միջոցը քամելու ու ուղղելու կ'ըլլու, ու գաւաթին ու պնակին գոլերի կողմը մարքելու, մարգարէներուն ու հայրերուն գերեզմանները զարգարելու կրօնք մը կայ: Կրօնք մը կայ՝ որուն արարողութիւնն ու երկրիւնը հաւատք է. կրօնք մըն ալ կայ՝ որուն բոլոր ներքին ու արտաքին շինքը արարողութիւն է. ու անունը ինչ որ ըլլայ հոգի է, տարբերութիւնը ոչինչ բան մըն է: Մարդ մը կրնայ թէ որ ուղի, ինքզինքը ցետիլ լեցուած ամանի մը մէջ ալ խնայել, ճիշդ ինչ որ Ուրիանոսին մէջ կրնայ խնայուիլ:

ԻՆՉՈՒ ԶԱՄԱՐ ՍՈՐԵՐ ԸԼԵԱԼՈՒ ԵՄ

Եստուծոյ Որդին արիւնով փրկուած մէկը, մաքուր ըլլալու է: Եւստիանիան կ'ապաւինի ժողովուող, սուրբ ըլլալու է: Եւստիանիան կ'ապաւինի ինքնին, ու անոր շուտով թէպէտեւ որչափ ատենն ըլլալը չգիտէ, երկինքը պիտի առնուի, սուրբ ըլլալու է: Հրեշտակները ինձի սպասաւորութիւն ընողներ են. ուրեմն պէտք է որ անոնց ընկերակցութեանը արժանի կերպով քաշեմ: Ես շուտով պիտի երթամ ու հրեշտակներուն հետ բնակիմ. ուրեմն մաքուր ըլլալու եմ: Ես ոտքերը քիչ ատենն երկնային պալատը պիտի մտնեմ. աս լեզուն շուտով երկնային էակներուն հետ Եստուած գովաբանելու պիտի միանայ. աս աչքերը շուտով Եւստիանիան փառաց աթոռին ու բարձրացնալ Փրկչին վրայ պիտի նային: Ուրեմն, աս ոտքերը՝ աս աչքերը՝ աս պոկուները մաքուր ու սուրբ ըլլալու են, ու ես մեղաց մեղքով ու Եստուծոյ կենդանի ըլլալու եմ:

ՏՂԵՅՈՅ ՀԵՄԵՐ

ՄԱՐԻԱՄ, ԹԱԿՈՐ ԵՒ ԶԱՅԵՐԵՐԵՆ

(Հարգանքներով):

Իսրայէլ բլուր մը կար՝ որ իրենց տունէն շատ հեռուն չէր, ու իրենք երբեմն երբեմն մինչև անոր գագաթը կ'երթային. ու պզտիկ փայտէ՛ կամ մուրջէ՛ մը կ'անցնէին հոն երթալու համար:

Ինչպիսիք գագաթը մէկ քանի ծառեր կային, ու անոնց տակն ալ փայտէ նստարաններ: Ինչ որ զալար խոտով ու զոյնիկով ծաղիկներով ու ընկերով ծածկուած էր:

Իսայ իրենց հօրը ան բլուրին գագաթը ելելու ուղիւն մտնաւ որ սրտաւ ծովը տեսնալ էր: Եւստիանիան բլուրին անդիլ կողմէն էր: Եւստիանիան շատ մօտ էր, ու երբեմն երբեմն վրայ եղած աւազները ծովը կը ծածկէր ու բլուրին ստորտը կը ծածկէր:

Ինչպիսիք ստորտը մէկ քանի տնակներ կային ծովէն քիչ մը հեռուն, ուրնայ մէջ ձկնորսներ իրենց ընտանիքներով կը բնակէին:

Եւստիանիան նաւակներ ու ուռկաններ ունէին, ու անոնցով ծովին վրայ կը պտտէին, ու ուռկաններով ձուկ կը բռնէին: Հայրերին անոնց ծանօթ ըլլալով, երբեմն ան տնակներուն մէջ կ'երթային հոն բնակող մարդիկներուն հետ խօսելու:

Մարիամ ու Եսայ շատ անգամ անոր հետ կ'երթային: Զինորսներուն նաւակներէն զատ՝ շատ անգամ մեծ նաւեր ալ կ'ըլլային ծովին վրայ, ու անոնց նաւած ժամանակը հայրերին կ'ըսէր իրենց թէ ինքը կարծեօք զի տէր անոնց ուր երթալը կամ ուրիշ գալը. ու ուրիշ շատ բաներ ալ կ'ըսէր, որ իրենք կ'ուղէին լսել: Կ'ուղէր իմանալ անոր ուրիշ ինչ բանի վրայօք խօսելու: Ուրեմն հիմա կը պատմեմ ձեզի: Եւստիանիան Մարիամ ու հայրերին ծառերուն տակը եղած նստարանին վրայ նստեր էին բլուրին գագաթը: Եւստիանիան շատ անգամ կ'ըսէր, որ շատ հոյժ չկար զանկայ խոտով: Երբեք ալ պայծառ կը փայլէր, ու ծովը ապակի կը նմանէր: Հաստ հեռուն ծովուն վրայ նաւ մը կար բարձր կայմերով ու ճերմակ առագաստներով. ո՛հ ինչ աղւոր տեսարան մըն էր անկայ. ծովը, արեգակը, նաւը, բլուրին ստորտը եղած տնակները ու ձկնորսները, որ իրենց ուռկանները կը նորոգէին: Ինչ որ աս տեսարանները, Մարիամն ու Եսայը ուրիշապէս ինչ հայրերին զրոյսը բլուրին գագաթը տանելուն համար:

Հայրերին ան մարդոց վրայօք կը պատմէր անոնց, որոնք գրեթէ միշտ նաւերու մէջ կը կենային: Եւստիանիան մարդոց վրայօք ալ կը պատմէր, որ հայրերուսը ու հաղարուսը մըն հեռուն ուրիշ երկրներ կ'երթային ծովին միւս կողմը. ու տղաքն ալ հօրերուն ըսածը մօտիկ կ'ընէին:

Եստիանիան անոնց ըսաւ թէ հեռուն երկրներ ապրող մարդիկներէն ոմանք թուի մըն ունին, ու ոմանք գրեթէ բոլորովին սև են, ու անհասկանալի օտար լեզուներ կը խօսին. ու թէ ան երկրներուն ծաղիկները ու պոկուները մեր երկրին ծաղիկներէն ու պոկուներէն շատ տարբեր են: Իսայ մէկ քանի մը կայ, որ ամէն տեղ մի և նոյն է:

Մարիամ հարցուց. ինչ է անիկայ, հայր:

Ինքը պատասխան տուաւ: Եւստիանիան կ'ըսէր, որ Եստուած հոն ներկայ չըլլայ: Երբեմն շատ ժամանակ կարօտ կ'ըլլայ աս աշխարհիս ամենին հեռուն մէկ տեղը երթալը. բայց Եստուած հոն ալ է, ինչպէս որ հոս: Եւստիանիան մէջ շատ տեղ մեծամեծ անբնակ անտառներ կան, բայց Եստուած հոն ալ է: Ինքը ամէն տեղ է:

Իսայ Եստուած երկինքը չէ՞, հարցուց Եսայը:

Եւստիանիան է. միշտ երկինքն է, բայց ինքը երկրի վրայ ալ է. միշտ երկրի վրայ: Եստուած միշտ մեր եղած տեղն է: Եւստիանիան ինչ որ Եստուած հետեւին է, ու ինքը մեր ըրածը՝ ըսածը ու խորհածը կը գիտէ: Եւստիանիան ընտանեկան լուրէնք թէ Եստուած ամէն տեղ է, ու Եստուծոյ արգիլածը ընտանեկան լուրէնք կամ խորհրդէն վախնալու ենք:

(Պիտի լսողներով):

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒԹՅՈՒՆ ՄԱՐՏ 26, 1856:

ԹՈՂԱՅԻՆ ԳՏՆՈՒՆԵԼՈՒ ԵՄ

ԿԱՄ

ԵՒՆԻՎԵՐՍԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԱՅԻՆ ԵՄ

ԱՆՍԻԱԼ ՈՒԹԻՒՆԸ

Օղջնամի տպուած Մարտի 10/22 թիւ (փետր 10/22) թիւին մէջ կը գտնենք «Սուրբ Խաչ Երկեղեցոյ Յովհաննէս քահանայ փառաւոր» ստորագրութիւնով նամակ մը, որուն մէջ կան հետեւեալ նշանաւոր յայտարարութիւնները: «Երկեղեցոյ տեսանելի գլուխ» եկեղեցոյ տիեզերական ժողովը, որ իւրաքանչիւր ուղղափառ ազգաց հայրապետը ու եպիսկոպոսները յանուն Վրիստոսի կը ժողովին ու կը միաբանին իրան ու ի ներքէ հաւատոյ, ու կը հրամային հոգեւոր սրբոյ ազգեցուծեամբ, ինչպէս էին սրբազան առաքելոց ընդհանուր սուրբ ժողովները. ու անկէց ետեւ «Երկեղեցոյ, Կոստանդնուպոլսի» ու Երկեղեցոյ տիեզերական սուրբ ժողովները, որ անսխալելի են. ու այս սուրբ ժողովներուն մէջ ինչ վճիռ կ'անոն սահմանուեցաւ նէ, իրեկ պատգամ Եստուծոյ ընդունելու պարտական ենք»: Եւստիանիան «Սուրբ առաքելոց յաջորդը Երիւնդը ու Երիւնդը սրբազան հայրապետներն ալ նոյն բացարձակ իշխանութիւնը ունին անմիջապէս ի Վրիստոսէ ու ի հոգեւոր սրբոյ տիեզերական ժողովոց մէջ կարգել, անօրինակ, սահմանել ու վճռել»:

Եստուծոյ Խօսքը ամենամեծ յարգանք ընդունող Վրիստոսէից վայելածին համեմատ, որոնք կը փառաբանէին Եստիանիան առաջնորդութեամբ՝ առանց մարդկային խառնուրդի, մենք ալ կը փառաբանենք զիստալ որ ան հոս ըսուածները շատաւ թէ չէ: Թէ՛ որ ամէն Վրիստոսէայք «պարտական են», ինչ որ որ նոյն քահանայ կ'ըսէ, «սուրբ ժողովներուն վճիռներն ու կանոնները իրեկ պատգամ Եստուծոյ ընդունելով», պէտք է որ ասիկայ գիտնանք, որ աս մասին մեր պարտուցը պակասութիւն մը չընենք այսուհետեւ:

Խորին անհաճութեամբ ուրեմն հարցնելու ենք ան գիտնական քահանային՝ որ հրապարական կերպով աս վարդապետութիւնը աշխարհին առջևը հրատարակեց, որ հետեւեալ քանի մը հարցումներուն պատասխան տալու չընորհէր:

1. Սուրբ Տէրով Եւստիանիան անսխալութեան առաջնորդութեամբ էին Սուրբ Հոգիէն ճշմարտութիւնը հրատարակելու համար, ժողովի մէջ մէկ տեղ եղած ատենին միայն, կամ թէ ամէնքը՝ ու ամէն մէկը անհատաբար անսխալ էին:

2. «Երկեղեցոյ» Կոստանդնուպոլսոյ ու Երկեղեցոյ ժողովին մէջ Երկեղեցոյ տեսանելի գլուխ» եկեղեցոյ տիեզերական ժողովը մը կարգուեցաւ:

3. Վրիստոսի տեսանելի մարդ կը պահանջուի, անտեսել ժողովը մը կարգուեցաւ:

4. Թէ՛ որ ընդհանուր ժողովներուն վճիռները իրօք Եստուծոյ Խօսքն են, ինչու անոնց ամէնը չժողովուին ու տպուին ու կարգուին Եստուածաշունչին հետ մէկտեղ, Եւստիանիան ու Մարգարէից ներշնչութեամբ գրուածքներուն հաւասար եղածի պէս Երկեղեցոյ Եստուծային կանոնները ըլլալով:

5. Թէ՛ որ ընդհանուր ժողովները ըլլալու էին «տեսանելի ու անսխալ»:

ընդհանուր եկեղեցւոյն, ամեն դարձեալ մէջ, ի նստոր եղաւ որ ոչ Վրիստոս Տէրն մեր, ու ոչ ալ Առաքեալները մինչեւ անգամ, թէ ուղղակի թէ անուղղակի աս նիւթին վրայ բան մը չսին:

6. Յիշեալ Վահանան՝ Նիկիայի, Կոստանդնուպոլսոյ ու Եփեսոսի ժողովները կը յիշէ իբրեւ անխալիք. բայց բոլորովին զանց կ'ընէ յիշելու Վաղեղանի ժողովը: Են ալ միւսներուն հաւասար անխալիք չէ՞ր արդեօք. ու թէ որ չէ, անոր տարբերութիւնն ինչ ըլլալը իմացնելու ալ կը բարեհաճի՞ արդեօք:

Ես հարցունելուն պատասխանին կ'սպասեմ:

ՄԵԶԻ ԴԵՄ

ԱՄԲԱՍԱԴԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Մասիս Լեզգոյն 214 թիւ (մարտ 1/13) թերթին մէջ թղթակիցէ մը նամակ մը կը տեսնենք, որուն մէջ քանի մը խօսքեր կը գտնուի որ մեզի վերաբերութիւն ունին: Թղթակիցը գանգատ կ'ընէ Արաբիայ Արաբիստան Լեզգոյն 513 թուոյն մէջ զանազան Լեզգոյններուն խնդիրը Վստափայլ Վստափայլն պալատը հրաւիրուիլ ծանուցանելու ատենը՝ Բրթթէսթանները Վստափայլն հայ՝ անունով որ ընդհանուր համար. որ ընդհանուր նոյն թղթակիցին կարծեացը նայելով, պարզապէս «Բողոքական հայ» անունով բացատրելու էր. ու ասոր վրայով իր ցոյց տուած պատճառը սա է. «Որպէս զի ասիկէ ալ Հետեւէր թէ՛ Լուսաւորչական հայերը Եւստափայլն չեն, այսինքն Եւստափայլն չեն ծանօնար, որ ընդհանուր անունն անոր մէջ տողը անգամ կ'ուրանան և ոչ մէկ տողը անգամ կ'ուրանան և ոչ մէկ տողը իմաստն անգամ քաշկռտելով անկէ մէկ օտար իմաստ մը հանելու կը յանգեն, ինչպէս որ Պապականքը ճգնին Պապին գերագահութիւնը հանել անկէ. ինչպէս Բողոքականք ալ նոյն սուրբ գիրքին երեւել կտորներէն մէկ քանին ուղղաճնուն պէս հասկնալով՝ ուղղափառ եկեղեցեաց վարդապետութեանց էական մասերուն հակառակած են»:

Հիմա մէկու մը հետ կուի չլիտի Եւստափայլն սոսկ անունն մը համար. քանի որ կը ծանօնանք թէ հայոց Եկեղեցին Եւստափայլն ընդունելով կրնայ Եւստափայլն ըսուիլ. բայց տակաւին նոյն անունակոչութիւնը պահանջելու շատ աւելի իրաւունք ունենալին անոր համար է որ՝ հոգաբարձի Գրիգորի Գրիգորի կողմէ կ'ընենք. քանի որ միւս Եկեղեցիները Եւստափայլն դուրս ուրիշ կողմէ կ'երեւայ թէ ունենան իրենց ընդունած խել մը վարդապետութիւններէն ու արարողութիւններէն, որոնք Եւստափայլն մէջ չեն պատուիրուած:

Բայց սա կայ որ մեր միտքը հիմա աւոր վրայ խօսիլ չըլլալով, պարզապէս խնդիրը նամակը գրող յարգի անձին կը նայի որ՝ շնորհք ընէ ցուցնել մեզի մասնաւորապէս Սոքր Գրիգորի Երեւելէ կողմէ, որ մեզի համար յիշել է նոյն նամակին մէջ թէ հոգաբարձի պէս կը մեկնենք, և աս կերպով կը հակառակինք «հոգաբարձի եկեղեցեաց վարդապետութեանց էական մասերուն»:

Սինք հիմա անանկ ենթադրենք թէ ատ նամակը գրողը զանազան «վարդապետութեանց էական մասեր» ունէր իր մտքին մէջ՝ որ կը սկսէր թէ մենք Բրթթէսթաններս կը հակառակինք անունը, թէ և անոնք իր խորհածին նախելով Սուրբ Եւստափայլն սորվեցուցածներն են. հիմա մենք ալ իրեն կը դիմենք պատիւ ծանցող մէկ մը սկսելով, որ մեզի ցուցնէ պարզ կերպով թէ

որո՞ք են անոնք: Եսանկ հրապարակաւ մեզի գէտ ըրած ամբաստանութիւնը ծանր բան մըն է: Ինքը աշխարհին իմացուց որ կամովին կը խանգարենք Վրիստոսի Եւստափայլն մեր ուղղաճնուն յարմարեցնելու համար: Սինք աս ամբաստանութիւնը կ'ուրանանք, Եստափայլն հրեշտակաց ու մարդոց առջեւ: Վրիստոսի Եւստափայլն կը սիրենք ուրիշ ամէն բաներէն աւելի, և անոր հետ մէկտեղ ինչալու և ելալու պատրաստ ենք: Ենոր ամէն մէկ խօսքը մենք կ'ընդունինք իբրեւ ճշմարիտ և հրամայական կերպով՝ պարտաւորիչ. բայց անկէ դուրս եղած ամէն բան՝ իբրեւ «վարդապետութեանց մաս», բացէ՛ ի բաց կը մերժենք: Ես է որ բոլոր աշխարհք մեզի «Եւստափայլն» Վրիստոսին» կ'անուանեն:

Ես տեղ կ'ուզենք սա ալ յիշել որ՝ մեր միտքը նամակը գրողին հետ վերաբերութիւն ընել չէ, այլ միայն իրաւունք մը փնտռել է:

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՆԱԴԱ. Կրօնական ազատութեան վրայով Ղիզիլթիներուն ունեցած գաղափարը՝ Սարանիայի թագաւորինէն շատ տարբեր է, որ ընթերցողը պիտի տեսնէ Սարանիայի յօդուածին մէջ: Ենոնց կարծեացը նախելով սա է. Արաբիստան հոգաբարձի Վստափայլն ըլլալու, և ուրիշ որքէ. և ինչ աստիճան իշխանութիւնն որ մէկ կառավարութիւն մը կրնայ բանեցնել ժողովուրդը ստիպելու որ Վստափայլն ըլլան, անիկայ իրենց կարծեացը նայելով կատարելապէս համաձայն է ու հակառակ չգար ամենաբարձր աստիճանի կրօնական ազատութեան (Վ): Կարգա՛ սա հետեւեալ յօդուածը, որ Ղիզիլթիներուն գործիք եղող Փարիզի Ինքիլէր շրջափակը հրատարակած է:

«Ինքիլէր շրջափակը կը կախանայ ճշմարտութիւնը հաւատարմութեան իրաւունքին մէջ, անիկայ դաւանելու և տարածելու՝ անիկայ գործածելու և անց ընդգրկութեան և արգելիքի. և աս ալ ուրիշ տեղ մը չգտնուի կատարելալով իրաւունք մէջ, բայց ի Վստափայլն-Եւստափայլն ժողովուրդը մէջ. ու որ որ քաղաքական իշխանութիւնը՝ զիւրեւրական զինելով Եկեղեցիին (Հոռոմական) ձայնին, կը վերցնէ ան ամէն բաները որ կրնան արգելք ըլլալ ճշմարտութեան գործողութեանն ու տարածմանը՝ որ անխալ կերպով կը սորվեցնէ Եկեղեցին (Հոռոմական): Սորովութիւններուն խափանութիւնը որոնք ճշմարտութեան հակառակ են, որոնք հոգեկերպ կը խափեն, որոնք մարդէն կ'ուռնեն Եստափայլն զաւակն ըլլալու սրբազան ազատութիւնն ու Ստանային գերիները կ'ընեն անոնք, աս խափանութեանը (թէ և թուրով ու կախալանով կամ ցիցի վրայ այրելով ալ ըլլայ) խղճմանքի ճշմարիտ ազատութեան գէտ թշնամական չըլլալէն զատ, ընդհակառակն անոր պայմանն ու ապահովութիւնն է»:

ԵՍՏՏՐԻԱ. Պապին հետ եղած դաշնագրութիւնը (տնտեսական), աս կայսերութեան հանդարտութիւն տալու տեղը՝ ինտոր որ կը յուսացուէր, անանկ գրգռութիւն մը պատճառեց ժողովուրդին միտքին մէջ՝ որ շատ ատենէ ի վեր տեսնուած բան չէր: Պոնտիփայի մէջ Վստափայլն ժողովուրդին սրտմտութիւնը ան աստիճանի հասած է, որ կառավարութիւնը ապշած է ու ինչ ընելիքը կորսնցուցած է: Բաժնի վրայ կատարեալ վստահութիւն ըլլուելու արժանի անձ մը յայտարարութիւն կ'ընէ որ՝ իմէ ոստիկանութիւնը վրան պռնէ Պոնտիփայի մէջ եղող ան բոլոր անձինքը

բանտը դնել որոնք յայտնապէս աս դաշնագրութեանը դէմ են, բոլոր գաւառին ժողովուրդին կէտը բանտարկուելու պիտի ըլլան: Իտալական գաւառներուն մէջ ժողովուրդին զգացումն ալ ասիկէ վար չմնար: Լոմպարդիայի Վենետիկ Եւստափայլն յիշատակալի մը ուղղեցին Վենետիկի կառավարութեանը, յառաջ բերելով թէ օրէնք՝ վճիռ և դատաստանական որոշում ըլլալով 21735 չափ համարած են որ բոլորովին դէմ է աս նոր Վաշնագրութեանը, և որոշ հրահանգութիւն կը խնդրեն որ իրենց առջեւ բերուելիք դատերուն մէջ ինչ ընթացք բռնելու են: Եստափայլի կառավարութիւնն ալ, նամակը կ'ընէ թէ դատաւորներուն ըսաւ որ՝ իրենց հասկցածնուն պէս օրէնքը ի գործ դնեն, Վաշնագրութիւնը չկայի պէս սեպելով:

Վենետիկի Երեւելիսկոյնը մօտեւ շրջաբերական նամակ մը հանեց իր թէմին մէջ գտնուող տպագրիչներուն, հրատարակիչներուն, և, հրատարակիչներուն խափանելու նպատակով: Չկայ մէկ ուրիշ գիրք մը՝ որուն դէմ որ աս Եկեղեցին այնչափ նախանձով ու մինչև անգամ թշնամութիւնով լեցուած ըլլայ, քան թէ աշխարհաբաւ լեզուով Եստափայլն չէր: Երեւելիսկոյնի նամակը այսպէս կ'սկսէ.

«Պարոն Եւստափայլ Սոքր, որոնք հոգաբարձի Եւստափայլն Վստափայլն, և, որ սիրելի գաւառից, գրգռութիւններուն հոգաբարձիներուն և հրատարակիչներուն, որ մեր հոգաբարձիներուն թէմին մէջ լը բնակին»:

Ես տեսի գիրքերուն տարածուելուն համար եղած ջանքերը յիշելէն ու Տերիտենքան Դոնովիլին սաստիկ պատուէրները մէջ բերելէն ետեւ, որ հիմակաւնոր Վաշնագրութեան տուած իշխանութիւնով իր պարտքն է ի գործ դնել, այսպէս կ'ընէ.

«Ինչու մէկը՝ քահանայ ըլլայ թէ աշխարհական, թոյլտուութիւն պիտի չունենայ՝ առանց առաջմանէ մեր Վստափայլն ատենէն՝ հրաման առած ըլլալու, հրատարակել իբրեւ հեղինակ տպագրիչ՝ կամ գրքածախ, ինչ և իցէ գիրք, որ թէ ուղղակի կամ թէ անուղղակի կը դաշնի կրօնքին կամ բարոյականի, կամ մասնաւորապէս Եկեղեցական արարողութեան գիրքերուն (Սաղոյն, Դատարար) կը վերաբերին, և կամ ուրիշ որ իցէ բանի վրայ: «Եւ արգելուած է ուրիշ երկիրներէ ինչ և իցէ գիրք մտցնել՝ առանց անոնց համար խնդիր ընելու, և Եկեղեցական Վստափայլն ատենանին՝ հրաման առնելու, բայց ի ան գիրքերէն միայն՝ որոնք նշանակուած են թոյլտուութիւն եղած գիրքերուն կարգը ըլլալին»:

«Թէ որ մէկը համարձակի յայտնի կամ գաղտուկ ծախել Եկեղեցիին արգելած՝ կամ կրօնքի ու բարոյականի վնասակար եղած գիրքերը, տպագրութիւնները և պատկերները, գիտցած ըլլայ ինքը՝ որ չէ թէ միայն մենք պիտի գրաւենք անանկ ապօրինաւոր կերպով եղած վաճառքը, այլ նաև քաղաքական իշխանութեան ձեռքը պիտի գործածենք՝ որ ինքնակալ յանձնեց Եկեղեցիին տնօրէնութեանը մեզի օգնութիւն ընելու համար»:

ՍԵՏԵՐԻԱ. Օրագրոյ 27 թիւ թերթին կրօնական լուրերուն Երեւելի յօդուածին մէջ արդէն իմացուցեր էինք որ թագաւորին հոն գացած միջոցին Բրթթէսթանի Վրիստոսից կողմէն ուղղեմ մը եղած էր իրեն, որունմէջ բազմաթիւ խիստ պատուաւոր անձինք ստորագրած էին. և որուն պատասխանը կը գտնուի նմանապէս Օրագրոյ 30 թիւ թերթին Սարանիայի յօդուածին մէջ՝ որ թագաւորին կողմէն Տերութեան Եւստափայլն գրած էր: Հիմա բուն իսկ իր ստորագրութեամբ գրուած հետեւեալ նամակը կը հրատարակենք, որուն մէջ կը տեսնուի թէ կրօնական լուրերուն Երեւելի յօդուածին մէջ արդէն իմացուցեր էինք որ թագաւորին հոն գացած միջոցին Բրթթէսթանի Վրիստոսից կողմէն ուղղեմ մը եղած էր իրեն, որունմէջ բազմաթիւ խիստ պատուաւոր անձինք ստորագրած էին. և որուն պատասխանը կը գտնուի նմանապէս Օրագրոյ 30 թիւ թերթին Սարանիայի յօդուածին մէջ՝ որ թագաւորին կողմէն Տերութեան Եւստափայլն գրած էր: Հիմա բուն իսկ իր ստորագրութեամբ գրուած հետեւեալ նամակը կը հրատարակենք, որուն մէջ կը տեսնուի թէ կրօնական լուրերուն Երեւելի յօդուածին մէջ արդէն իմացուցեր էինք որ թագաւորին հոն գացած միջոցին Բրթթէսթանի Վրիստոսից կողմէն ուղղեմ մը եղած էր իրեն, որունմէջ բազմաթիւ խիստ պատուաւոր անձինք ստորագրած էին. և որուն պատասխանը կը գտնուի նմանապէս Օրագրոյ 30 թիւ թերթին Սարանիայի յօդուածին մէջ՝ որ թագաւորին կողմէն Տերութեան Եւստափայլն գրած էր: Հիմա բուն իսկ իր ստորագրութեամբ գրուած հետեւեալ նամակը կը հրատարակենք, որուն մէջ կը տեսնուի թէ կրօնական լուրերուն Երեւելի յօդուածին մէջ արդէն իմացուցեր էինք որ թագաւորին հոն գացած միջոցին Բրթթէսթանի Վրիստոսից կողմէն ուղղեմ մը եղած էր իրեն, որունմէջ բազմաթիւ խիստ պատուաւոր անձինք ստորագրած էին. և որուն պատասխանը կը գտնուի նմանապէս Օրագրոյ 30 թիւ թերթին Սարանիայի յօդուածին մէջ՝ որ թագաւորին կողմէն Տերութեան Եւստափայլն գրած էր: Հիմա բուն իսկ իր ստորագրութեամբ գրուած հետեւեալ նամակը կը հրատարակենք, որուն մէջ կը տեսնուի թէ կրօնական լուրերուն Երեւելի յօդուածին մէջ արդէն իմացուցեր էինք որ թագաւորին հոն գացած միջոցին Բրթթէսթանի Վրիստոսից կողմէն ուղղեմ մը եղած էր իրեն, որունմէջ բազմաթիւ խիստ պատուաւոր անձինք ստորագրած էին. և որուն պատասխանը կը գտնուի նմանապէս Օրագրոյ 30 թիւ թերթին Սարանիայի յօդուածին մէջ՝ որ թագաւորին կողմէն Տերութեան Եւստափայլն գրած էր: Հիմա բուն իսկ իր ստորագրութեամբ գրուած հետեւեալ նամակը կը հրատարակենք, որուն մէջ կը տեսնուի թէ կրօնական լուրերուն Երեւելի յօդուածին մէջ արդէն իմացուցեր էինք որ թագաւորին հոն գացած միջոցին Բրթթէսթանի Վրիստոսից կողմէն ուղղեմ մը եղած էր իրեն, որունմէջ բազմաթիւ խիստ պատուաւոր անձինք ստորագրած էին. և որուն պատասխանը կը գտնուի նմանապէս Օրագրոյ 30 թիւ թերթին Սարանիայի յօդուածին մէջ՝ որ թագաւորին կողմէն Տերութեան Եւստափայլն գրած էր: Հիմա բուն իսկ իր ստորագրութեամբ գրուած հետեւեալ նամակը կը հրատարակենք, որուն մէջ կը տեսնուի թէ կրօնական լուրերուն Երեւելի յօդուածին մէջ արդէն իմացուցեր էինք որ թագաւորին հոն գացած միջոցին Բրթթէսթանի Վրիստոսից կողմէն ուղղեմ մը եղած էր իրեն, որունմէջ բազմաթիւ խիստ պատուաւոր անձինք ստորագրած էին. և որուն պատասխանը կը գտնուի նմանապէս Օրագրոյ 30 թիւ թերթին Սարանիայի յօդուածին մէջ՝ որ թագաւորին կողմէն Տերութեան Եւստափայլն գրած էր: Հիմա բուն իսկ իր ստորագրութեամբ գրուած հետեւեալ նամակը կը հրատարակենք, որուն մէջ կը տեսնուի թէ կրօնական լուրերուն Երեւելի յօդուածին մէջ արդէն իմացուցեր էինք որ թագաւորին հոն գացած միջոցին Բրթթէսթանի Վրիստոսից կողմէն ուղղեմ մը եղած էր իրեն, որունմէջ բազմաթիւ խիստ պատուաւոր անձինք ստորագրած էին. և որուն պատասխանը կը գտնուի նմանապէս Օրագրոյ 30 թիւ թերթին Սարանիայի յօդուածին մէջ՝ որ թագաւորին կողմէն Տերութեան Եւստափայլն գրած էր: Հիմա բուն իսկ իր ստորագրութեամբ գրուած հետեւեալ նամակը կը հրատարակենք, որուն մէջ կը տեսնուի թէ կրօնական լուրերուն Երեւելի յօդուածին մէջ արդէն իմացուցեր էինք որ թագաւորին հոն գացած միջոցին Բրթթէսթանի Վրիստոսից կողմէն ուղղեմ մը եղած էր իրեն, որունմէջ բազմաթիւ խիստ պատուաւոր անձինք ստորագրած էին. և որուն պատասխանը կը գտնուի նմանապէս Օրագրոյ 30 թիւ թերթին Սարանիայի յօդուածին մէջ՝ որ թագաւորին կողմէն Տերութեան Եւստափայլն գրած էր: Հիմա բուն իսկ իր ստորագրութեամբ գրուած հետեւեալ նամակը կը հրատարակենք, որուն մէջ կը տեսնուի թէ կրօնական լուրերուն Երեւելի յօդուածին մէջ արդէն իմացուցեր էինք որ թագաւորին հոն գացած միջոցին Բրթթէսթանի Վրիստոսից կողմէն ուղղեմ մը եղած էր իրեն, որունմէջ բազմաթիւ խիստ պատուաւոր անձինք ստորագրած էին. և որուն պատասխանը կը գտնուի նմանապէս Օրագրոյ 30 թիւ թերթին Սարանիայի յօդուածին մէջ՝ որ թագաւորին կողմէն Տերութեան Եւստափայլն գրած էր: Հիմա բուն իսկ իր ստորագրութեամբ գրուած հետեւեալ նամակը կը հրատարակենք, որուն մէջ կը տեսնուի թէ կրօնական լուրերուն Երեւելի յօդուածին մէջ արդէն իմացուցեր էինք որ թագաւորին հոն գացած միջոցին Բրթթէսթանի Վրիստոսից կողմէն ուղղեմ մը եղած էր իրեն, որունմէջ բազմաթիւ խիստ պատուաւոր անձինք ստորագրած էին. և որուն պատասխանը կը գտնուի նմանապէս Օրագրոյ 30 թիւ թերթին Սարանիայի յօդուածին մէջ՝ որ թագաւորին կողմէն Տերութեան Եւստափայլն գրած էր: Հիմա բուն իսկ իր ստորագրութեամբ գրուած հետեւեալ նամակը կը հրատարակենք, որուն մէջ կը տեսնուի թէ կրօնական լուրերուն Երեւելի յօդուածին մէջ արդէն իմացուցեր էինք որ թագաւորին հոն գացած միջոցին Բրթթէսթանի Վրիստոսից կողմէն ուղղեմ մը եղած էր իրեն, որունմէջ բազմաթիւ խիստ պատուաւոր անձինք ստորագրած էին. և որուն պատասխանը կը գտնուի նմանապէս Օրագրոյ 30 թիւ թերթին Սարանիայի յօդուածին մէջ՝ որ թագաւորին կողմէն Տերութեան Եւստափայլն գրած էր: Հիմա բուն իսկ իր ստորագրութեամբ գրուած հետեւեալ նամակը կը հրատարակենք, որուն մէջ կը տեսնուի թէ կրօնական լուրերուն Երեւելի յօդուածին մէջ արդէն իմացուցեր էինք որ թագաւորին հոն գացած միջոցին Բրթթէսթանի Վրիստոսից կողմէն ուղղեմ մը եղած էր իրեն, որունմէջ բազմաթիւ խիստ պատուաւոր անձինք ստորագրած էին. և որուն պատասխանը կը գտնուի նմանապէս Օրագրոյ 30 թիւ թերթին Սարանիայի յօդուածին մէջ՝ որ թագաւորին կողմէն Տերութեան Եւստափայլն գրած էր: Հիմա բուն իսկ իր ստորագրութեամբ գրուած հետեւեալ նամակը կը հրատարակենք, որուն մէջ կը տեսնուի թէ կրօնական լուրերուն Երեւելի յօդուածին մէջ արդէն իմացուցեր էինք որ թագաւորին հոն գացած միջոցին Բրթթէսթանի Վրիստոսից կողմէն ուղղեմ մը եղած էր իրեն, որունմէջ բազմաթիւ խիստ պատուաւոր անձինք ստորագրած էին. և որուն պատասխանը կը գտնուի նմանապէս Օրագրոյ 30 թիւ թերթին Սարանիայի յօդուածին մէջ՝ որ թագաւորին կողմէն Տերութեան Եւստափայլն գրած էր: Հիմա բուն իսկ իր ստորագրութեամբ գրուած հետեւեալ նամակը կը հրատարակենք, որուն մէջ կը տեսնուի թէ կրօնական լուրերուն Երեւելի յօդուածին մէջ արդէն իմացուցեր էինք որ թագաւորին հոն գացած միջոցին Բրթթէսթանի Վրիստոսից կողմէն ուղղեմ մը եղած էր իրեն, որունմէջ բազմաթիւ խիստ պատուաւոր անձինք ստորագրած էին. և որուն պատասխանը կը գտնուի նմանապէս Օրագրոյ 30 թիւ թերթին Սարանիայի յօդուածին մէջ՝ որ թագաւորին կողմէն Տերութեան Եւստափայլն գրած էր: Հիմա բուն իսկ իր ստորագրութեամբ գրուած հետեւեալ նամակը կը հրատարակենք, որուն մէջ կը տեսնուի թէ կրօնական լուրերուն Երեւելի յօդուածին մէջ արդէն իմացուցեր էինք որ թագաւորին հոն գացած միջոցին Բրթթէսթանի Վրիստոսից կողմէն ուղղեմ մը եղած էր իրեն, որունմէջ բազմաթիւ խիստ պատուաւոր անձինք ստորագրած էին. և որուն պատասխանը կը գտնուի նմանապէս Օրագրոյ 30 թիւ թերթին Սարանիայի յօդուածին մէջ՝ որ թագաւորին կողմէն Տերութեան Եւստափայլն գրած էր: Հիմա բուն իսկ իր ստորագրութեամբ գրուած հետեւեալ նամակը կը հրատարակենք, որուն մէջ կը տեսնուի թէ կրօնական լուրերուն Երեւելի յօդուածին մէջ արդէն իմացուցեր էինք որ թագաւորին հոն գացած միջոցին Բրթթէսթանի Վրիստոսից կողմէն ուղղեմ մը եղած էր իրեն, որունմէջ բազմաթիւ խիստ պատուաւոր անձինք ստորագրած էին. և որուն պատասխանը կը գտնուի նմանապէս Օրագրոյ 30 թիւ թերթին Սարանիայի յօդուածին մէջ՝ որ թագաւորին կողմէն Տերութեան Եւստափայլն գրած էր: Հիմա բուն իսկ իր ստորագրութեամբ գրուած հետեւեալ նամակը կը հրատարակենք, որուն մէջ կը տեսնուի թէ կրօնական լուրերուն Երեւելի յօդուածին մէջ արդէն իմացուցեր էինք որ թագաւորին հոն գացած միջոցին Բրթթէսթանի Վրիստոսից կողմէն ուղղեմ մը եղած էր իրեն, որունմէջ բազմաթիւ խիստ պատուաւոր անձինք ստորագրած էին. և որուն պատասխանը կը գտնուի նմանապէս Օրագրոյ 30 թիւ թերթին Սարանիայի յօդուածին մէջ՝ որ թագաւորին կողմէն Տերութեան Եւստափայլն գրած էր: Հիմա բուն իսկ իր ստորագրութեամբ գրուած հետեւեալ նամակը կը հրատարակենք, որուն մէջ կը տեսնուի թէ կրօնական լուրերուն Երեւելի յօդուածին մէջ արդէն իմացուցեր էինք որ թագաւորին հոն գացած միջոցին Բրթթէսթանի Վրիստոսից կողմէն ուղղեմ մը եղած էր իրեն, որունմէջ բազմաթիւ խիստ պատուաւոր անձինք ստորագրած էին. և որուն պատասխանը կը գտնուի նմանապէս Օրագրոյ 30 թիւ թերթին Սարանիայի յօդուածին մէջ՝ որ թագաւորին կողմէն Տերութեան Եւստափայլն գրած էր: Հիմա բուն իսկ իր ստորագրութեամբ գրուած հետեւեալ նամակը կը հրատարակենք, որուն մէջ կը տեսնուի թէ կրօնական լուրերուն Երեւելի յօդուածին մէջ արդէն իմացուցեր էինք որ թագաւորին հոն գացած միջոցին Բրթթէսթանի Վրիստոսից կողմէն ուղղեմ մը եղած էր իրեն, որուն

ՎՆԱԿԱՆ ԿՈՒՆՈՒՄԱՐ

ՆԱԿԱՆ ԿՈՒՆՈՒՄԱՐ 1856 թ. ՆԱԿԱՆ ԿՈՒՆՈՒՄԱՐ

Նախագահի և անդամների	28,800,000
Վարչական և տնտեսական	2,100,000
Վարչական և տնտեսական	1,000,000
Վարչական և տնտեսական	250,000
Վարչական և տնտեսական	250,000
Վարչական և տնտեսական	300,000
Վարչական և տնտեսական	25,300,000
Վարչական և տնտեսական	58,000,000
Վարչական և տնտեսական	35,000,000
Վարչական և տնտեսական	40,000,000
Վարչական և տնտեսական	45,000,000

Նախագահի և անդամների մեջ քանի մը զատ լինողներ կան, թէպէտ և ամեն ալ ընդհանուր արմատն են Սանսթեյնի ըստած մայր լեզուն ծագած են :

Չինացիք խել մը գաւառներու բաժնուած են, որոնց ժողովուրդը իրարու լեզուն չեն հասկընար, թէպէտ անոնց գրաւած լեզուն մի և նոյն է, ու Սանսթեյնի ըստած ոճը ընդհանրապէս կը գործածեն կառավարութեան խորհրդով և անոնց անդամները :

Վերջի ցուցակին մէջ հիմնական վեճակը տեսնելն ետեւ գաւառներէն լինելով զայն նայինք : Սանսթեյնի վեճակը հաշիւին ճշգրտութիւնով գիտենք, որ եթէ նախախնայութեան կարգէ գուրաքան մը չպատահէ, Վերջի վեճակը Սանսթեյնի վեճակներուն բազմամարդութիւնը 80 տարիէն 240,000,000 պիտի ըլլայ :

Վարչական Սանսթեյնի ու խաղաղական Սանսթեյնի ուրիշ խել մը կը լինեն, որ բոլոր Նախագահի անդամները ընդհանրապէս կը լինեն, շուտով Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին : Սանսթեյնի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին : Սանսթեյնի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին :

Վերջի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին : Սանսթեյնի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին : Սանսթեյնի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին :

Սանսթեյնի վեճակը	380,000
Սանսթեյնի վեճակը	3,000,000
Սանսթեյնի վեճակը	2,600,000
Սանսթեյնի վեճակը	2,500,000
Սանսթեյնի վեճակը	8,480,000

Վերջի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին : Սանսթեյնի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին :

Վերջի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին : Սանսթեյնի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին :

Վերջի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին : Սանսթեյնի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին :

ՆՈՒՄՅԱՆ ԿՈՒՆՈՒՄԱՐ 26 1856

ՎԱՐՈՒՄԱՆ ԿՈՒՆՈՒՄԱՐ

Վերջի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին : Սանսթեյնի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին :

Վերջի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին : Սանսթեյնի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին :

Վերջի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին : Սանսթեյնի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին :

Վերջի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին : Սանսթեյնի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին :

Վերջի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին : Սանսթեյնի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին :

Վերջի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին : Սանսթեյնի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին :

Վերջի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին : Սանսթեյնի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին :

Վերջի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին : Սանսթեյնի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին :

Վերջի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին : Սանսթեյնի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին :

Վերջի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին : Սանսթեյնի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին :

Վերջի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին : Սանսթեյնի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին :

Վերջի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին : Սանսթեյնի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին :

Վերջի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին : Սանսթեյնի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին :

Վերջի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին : Սանսթեյնի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին :

Վերջի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին : Սանսթեյնի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին :

Վերջի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին : Սանսթեյնի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին :

Վերջի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին : Սանսթեյնի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին :

Վերջի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին : Սանսթեյնի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին :

Վերջի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին : Սանսթեյնի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին :

ՆՈՒՄՅԱՆ ԿՈՒՆՈՒՄԱՐ

Վերջի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին : Սանսթեյնի վեճակը Վերջի վեճակն ուրիշ լեզու պիտի չլսուին :

Վերջի վեճակը	30,000
Վերջի վեճակը	18,000
Վերջի վեճակը	35,000
Վերջի վեճակը	20,000

ՆՈՒՄՅԱՆ ԿՈՒՆՈՒՄԱՐ